

Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2022-202

2.3.2022

DNB Bank ASA

Betalingsformidling

Uautoriserte betalingstransaksjoner – oppgitt sikkerhetsopplysninger til en person som utgav seg for å være advokat – forsett?

Klager ble kontaktet av en person som utgav seg for å være advokat, og som skulle hjelpe ham med å tilbakeføre tidligere investerte beløp i kryptovaluta. Klager bestred å forsettlig ha brutt sine lov- og avtalebestemte plikter. Banken holdt klager ansvarlig for de omtvistede transaksjonene. Banken fikk medhold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 231 474,04

Saksfremstilling

Saken gjelder ansvaret for to Visa-transaksjoner på til sammen kr 100 222,04 datert 16.7.21 og to kontooverføringer på til sammen kr 131 252 datert 15.7.21 og 16.7.21.

Klagen er sendt inn til Finansklagenemnda av kunden.

Klager opplyser å ha blitt kontaktet av en person som utga seg for å være advokat, og som skulle hjelpe ham med å tilbakeføre tidligere investerte beløp i kryptovaluta. I den forbindelse har klager gitt vedkommende tilgang til sin PC via programvaren "AnyDesk" og gitt sine BankID-opplysninger til svindleren.

Det er uomtvistet at transaksjonene er autorisert med kortholders BankID.

Klager bestrider å ha samtykket til de omtvistede transaksjonene. Han viser til at bedrageriet var så komplekst sammensatt at opplysningene fra den angivelige advokaten fremstod troverdige og tillitvekkende. Han viser også til at det nok ikke rent sjeldent forekommer at en klient gir sin advokat opplysninger om både passord, koder og andre sikkerhetsprosedyrer knyttet til klientens BankID, og følgelig at utlegningen av lovkravet om forsettlig unnlattelse må tilpasses det virkelige liv og ikke bare det ideelle. Det anføres at han i høyden har opptrådt grovt uaktsomt. Det vises videre til avgjørelsen i FinKN 2021-111 og Eidsivating lagmannsrett sin dom av 27.11.21 – sak LE-2021-70115. Klager anfører at han ikke har hatt kjennskap til eller forståelse av kontraktsvilkåret, og at han derfor heller ikke bevisst har tilsidesatt kontraktsvilkåret når han gav opplysninger til det han oppfattet som sin advokat.

Finansforetaket anfører at klager enten har samtykket til transaksjonene, eller at han har delt personlig kode og kodebrikke på en slik måte at kortholder fullt ut er ansvarlig for transaksjonene. I den forbindelse vises det til at transaksjonene er autorisert med kortholders BankID.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Nemnda legger til grunn klagerens forklaring om hendelsesforløpet i saken. Han ble kontaktet av en person som hevdet å være advokat og som ville hjelpe ham med å få tilbake penger som tidligere var investert i kryptovaluta. Personen har vist seg å være en svindler. Klageren erkjenner

å ha gitt fra seg sikkerhetsopplysninger (engangskoder og personlig passord) fra sin BankID til svindleren, og å ha gitt henne tilgang til sin PC via programvaren AnyDesk. Svindleren har på denne måten lyktes med å gjennomføre kortbetalinger og betalinger fra klagerens konto.

Slik hendelsesforløpet er beskrevet, er de omtvistede betalingene ikke autorisert av klageren etter finansavtalel. § 24 andre ledd. Betalinger som ikke er autorisert av kontohaveren, er i utgangspunktet bankens ansvar etter § 35 første ledd. I § 35 tredje ledd finnes flere unntak fra utgangspunktet i første ledd. Av tredje ledd tredje punktum følger det at kontohaveren må bære hele tapet dersom betalingen er gjort med elektronisk betalingsinstrument og tapet skyldes at kontohaveren forsettlig har unnlatt å oppfylle sine plikter etter finansavtalel. § 34 første ledd. Pliktene etter § 34 første ledd omfatter blant annet å bruke betalingsinstrument "i samsvar med vilkårene for utstedelse og bruk". Kontoavtalen bestemmer i pkt. 23 at kontohaveren "skal ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til betalingsinstrumentet". Etter avtalevilkårene for PersonBankID pkt. 4.1 må passord, personlige koder og andre sikkerhetsprosedyrer ikke røpes for noen. Klageren har unnlatt å oppfylle sine plikter etter avtalen og vilkårene, og må ifølge banken derfor bære hele tapet.

Betalingsinstrument er definert i finansavtalel. § 12 bokstav c. Selv om det kan være tvil om BankID i seg selv er et betalingsinstrument etter denne bestemmelsen, følger det av Høyesteretts dom HR-2020-2021-A avsnitt 38 at BankID er betalingsinstrument når den benyttes ved gjennomføring av transaksjoner i nettbank. Finansklagenemnda har tidligere i FinKN 2016-326 lagt til grunn at nettbank og de prosedyrer som må følges ved betalinger, til sammen utgjør et betalingsinstrument. Dette omfatter tilfeller hvor bruk av BankID inngår i nettbankens prosedyrer. Saken faller etter dette inn under reglene i § 35 tredje ledd om betalingstransaksjoner som er skjedd med elektronisk betalingsinstrument. BankID er en personlig sikkerhetsanordning knyttet til betalingsinstrument som nevnt i § 34 første ledd. Brudd på avtalevilkår for bruk av BankID kan medføre fullt ansvar for kontohaveren etter § 35 tredje ledd tredje punktum.

Som allerede nevnt, erkjenner klageren å ha gitt fra seg BankID-opplysninger til svindleren. Spørsmålet er om vilkåret om forsett er oppfylt i saken. Det kan diskuteres om forsett etter § 35 tredje ledd bare er knyttet til den handlingen som innebærer brudd på pliktene, eller om det også kreves noen form for bevissthet om at plikter brytes, eventuelt om tapsmuligheten som følger av handlingen. I Eidsivating lagmannsretts dom 27. november 2021 dom (sak 21-070115ASD-ELAG/), som gjelder en sak hvor forbrukeren ga BankID-opplysninger til en person som hun oppfattet som en representant for banken, fant lagmannsretten at lovens krav om forsett innebærer at det må foreligge "en bevissthet hos kunden om at det begås et brudd på vilkårene, ... Der kunden ikke har slik bevissthet om normbruddet, foreligger det ikke – ut i fra lovens system og formål – et tilstrekkelig klanderverdig forhold på kundens side" (dommen s. 18). Dommen er ikke rettskraftig. Nemnda mener at det må anses alminnelig kjent at BankID-opplysninger ikke skal deles med uvedkommende. Det normale vil derfor være at det foreligger bevissthet om normbruddet når man gir fra seg slike opplysninger. At mottakeren hevdet å være advokat som skulle hjelpe klageren, kan ikke sette saken i en annen stilling.

Når det gjelder spørsmålet om forsett forutsetter bevissthet om tapsmuligheten, vil nemnda nevne at ny finansavtalelov av 2020, som ennå ikke er trådt i kraft, har en bestemmelse i § 4-30 fjerde ledd om at kundens ansvar for forsettlig mislighold av sine plikter er betinget av at "kunden måtte forstå at misligholdet kunne innebære en nærliggende fare for at betalingsinstrumentet kunne bli misbrukt". Slik nemnda ser det, ville dette vilkåret være oppfylt i denne saken, hvor klageren har gitt fra seg sikkerhetsopplysninger fra sin BankID til en ukjent innringer som oppga å ville hjelpe klageren med å få tilbake penger etter tidligere investeringer i kryptovaluta.

Klageren har etter dette forsettlig unnlatt å oppfylle sine plikter etter finansavtalel. § 34 første ledd. Ut fra lovens regler og det hendelsesforløpet som nemnda legger til grunn, finner nemnda at kontohaveren etter § 35 tredje ledd må bære hele tapet selv.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Banken gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Henning Bjørnstad (selskapsrepresentant) og Caroline Skarderud (forbrukerrepresentant).